

Marek Florek, Leszek Polanowski, Jerzy Zub

Sandomierz, woj. tarnobrzeskie, St. 7,
kościół pw. św. Jakuba i klasztor
Dominikanów, AZP 89-93(?)

Informator Archeologiczny : badania 24, 108

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

występuje na głębokości 240 cm, licząc od kulminacji wału. Przyczółek mostowy składał się z dwóch murków, przylegających do pionowej ściany skalnej. W odległości ok. 3 m w kierunku północnym, równoległe do pionowo przyciętej skały znajdował się kolejny murek, którego znaczny fragment odsłonięto w czasie badań. Po północnej stronie tegoż murku stwierdzono skupisko kamieni, fragmenty przepalonych konstrukcji drewnianych stanowiących resztki związanych z murkiem konstrukcji podtrzymujących pomost. Wewnętrzny stok wału przykryty został wylewką wapienną, wyraźnie przykrywającą warstwę wypełniska fosy z wcześniejszej fazy, osadzone na stoku wału. Wylewka wapienna miejscami 8-10 cm grubości stanowiła utwardzenie zjazdu z drewnianego pomostu na kulminację wału. Ceramika występująca powyżej poziomów wylewek w fosie oraz na stoku wału może być wstępnie datowana na XVI w.

Badania będą kontynuowane.

█ Rzeszów, ul. Króla Kazimierza patrz okres nowożytny

Sandomierz, woj. tarnobrzskie St. 7 kościół pw. św. Jakuba i klasztor Dominikanów AZP 89-73/7

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Tarnobrzegu

Badania prowadzili mgr mgr Marek Florek (autor sprawozdania), Leszek Polanowski i Jerzy Zub. Finansowało BBIDZ w Tarnobrzegu. Pierwszy sezon badań po przerwie od 1983 r. (poprzednie badania 1959-60, 1970, 1983). Kościół i zabudowania klasztorne od 1 poł. XIII w.

Badania podjęto w związku z planowanymi pracami konserwatorskimi i rekonstrukcyjnymi zespołu kościelno-klasztornego. Miały one w pierwszym rzędzie dostarczyć danych na temat układu przestrzennego zburzonych w XIX w. skrzydeł klasztornych, ich chronologii oraz faz funkcjonowania. Wykonano 2 wykopy badawcze: I/90 — o powierzchni 170 m², usytuowany w południowo-wschodnim narożniku zespołu klasztornego i II/90 - o powierzchni 45 m², na przedłużeniu kaplicy św. Jacka, w miejscu domniemanego styku skrzydeł południowego i zachodniego oraz jedną niewielką odkrywkę w piwnicy pod wschodnim skrzydłem klasztornym. Ponadto nadzorowano odkrywkę budowlaną przy kościele.

W wykopie I/90 odsłonięto kilka zachowanych w różnym stopniu, różnoczasowych (od XIII po XIX w.) murów ceglanych i kamiennych skrzydeł południowego i wschodniego klasztoru, kamienny XVI-wieczny kanał odprowadzający wodę deszczową z wirydarza oraz znajdujące się w obrębie pierwotnego krużganka groby. Najbardziej interesujący okazał się odsłonięty poniżej stopy fundamentowej muru budynku klasztornego datowanego na połowę XIII wieku, obiekt w postaci dwóch równoległych „murków” zbudowanych z niewypalanej cegły układanej w wątku wendyjskim, łączonej na czysty less. Przestrzeń między „murkami” od strony północnej zamykały przybite do nich deski. Wnętrze obiektu, tzn. przestrzeń między „murkami” a deską, wypełnione było gruzem ceglany — odpadami uszkodzonych i zdeformowanych podczas wypалу cegieł, między którymi znaleziono fragmenty ceramiki z XII-pocz. XIII w. (w tym prawdopodobnie także importowanej) oraz ułamek szklanej bransolety pochodzenia ruskiego. W warstwach towarzyszących murom znaleziono bardzo liczne fragmenty ceramiki, naczyń szklanych, przedmiotów codziennego użytku oraz kości zwierzęcych. Analiza tych zabytków pozwala na lokalizowanie w południowo-wschodniej części zespołu kuchni i apteki klasztornej.

W wykopie II/90 stwierdzono istnienie szeregu warstw kulturowych, w większości o charakterze gruzowiskowym i niwelacyjnym. Nie natrafiono natomiast na mury bądź ich relikty np. w postaci negatywów, które można by wiązać z zachodnim skrzydłem klasztornym z przełomu XIII i XIV w.

W odkrywcę budowlanej usytuowanej przy prezbiterium kościoła stwierdzono istnienie kamiennego leżącego poniżej ceglanych fundamentów prezbiterium i oddzielnego od nich lessową warstwą niwelacyjną. Mur ten można interpretować jako pozostałość pierwotnego kościoła pw. św. Jakuba, który został rozebrany po sprowadzeniu w 1226 r. Dominikanów. Ze względu na niewielkie wymiary odkrywkę sprawą ta wymaga dodatkowych badań.

Mimo jedynie fragmentarycznego rozpoznania skrzydeł południowego i zachodniego poczynione obserwacje pozwalają zakwestionować dotychczasowe próby rekonstrukcji wyglądu zespołu klasztornego. Do najważniejszych wyników należy także zaliczyć potwierdzenie wysuniętej po badaniach w 1983 r. hipotezy o całkowicie różnym od współczesnego ukształtowaniu Wzgórza Staromiejskiego w XIII w.

Materiały i dokumentację złożono w Burze Badań i Dokumentacji Zabytków w Tarnobrzegu.
Badania będą kontynuowane.

Sieradz, ul. Dominikańska 2 AZP 70-45

Muzeum Okręgowe w Sieradzu

Badania prowadził mgr Piotr Kurowicz (autor sprawozdania) przy udziałzie